

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГЕРМЕНЕВТИКИ

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 053 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

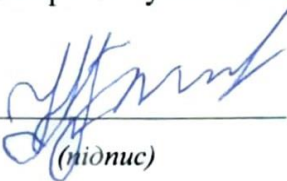
освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна та заочна

КИЇВ 2024

РОЗРОБНИК силябусу (доктор філософських наук, професор, професор
кафедри психології, філософії та суспільних наук)

_____ Ігор КУДРЯ
(підпис)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Протокол № 19 від 13.06.2024

Завідувач кафедри _____ Лариса ТАРАСЮК
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми 053 Психологія
(кандидат психологічних наук, доцент)

_____ Олена ДУБЧАК
(підпис)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГЕРМЕНЕВТИКИ ВБ
Статус навчальної дисципліни	Вибірковий компонент
Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2й рік навчання, 4 семестр
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити ЄКТС (120 год), з них: 40 год аудиторного навантаження (20 год лекційних, 20 год семінарських занять) та 80 год самостійної роботи.
Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
Мова викладання	Українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Кудря Ігор Георгійович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри психології, філософії та суспільних наук
Контактна інформація викладача	kudria.ihor@tnu.edu.ua
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	<p>Психологічна герменевтика становить один з провідних напрямів сучасної методології в галузі психології, суть якого полягає в адекватній інтерпретації та розумінні психічних явищ. Термін герменевтика позначає науку тлумачення, роз'яснення. Основними поняттями психологічної герменевтики є зміст, інтерпретація, герменевтичне коло, частина і ціле. Центральне місце серед них належить поняттю розуміння. Під психологічною герменевтикою розуміється один з основних методів тлумачення прихованого (внутрішнього) змісту мови і мислення. Найбільш стрімке зростання інтересу до</p>

	психологічної герменевтики, сталося у зв'язку з розвитком сучасної психології.
Мета вивчення дисципліни	Набуття здобувачами знань з психологічної герменевтики, яка є одним з провідних методологічних інструментів у секторі соціальних та поведінкових наук, а також вивчення специфіки інтерпретативної роботи психолога.
Формат дисципліни проведення	<p>Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, індивідуальні науково-дослідні завдання.</p> <p>Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі Google Classroom.</p> <p>У дистанційному режимі лекції / практичні заняття будуть проведені за допомогою Google Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.</p>

3. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Назва теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
1	2	3	4
Тема 1. Герменевтика і психологія.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Психологічна герменевтика як наука. Предмет і об'єкт. Категоріально-понятійний апарат. Функції психологічної герменевтики.	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 2. Розвиток герменевтики.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Міфологічна постать бога Гермеса. Антична герменевтика. Герменевтичні принципи Августина. Мистецтво розуміння Ф. Шляйєрмахера. Сучасний стан герменевтики.	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 3. Методологія психологічної герменевтики.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Історичний підхід (В. Дільтей та Й. Дройзен). Онтологічний підхід (М. Гайдеггер). Філософський підхід (Г. Гадамер). Юридичний підхід (К. Енгіш). Психоаналітичний підхід (З. Фрейд і К. Юнг). Філологічний підхід. Теологічний підхід. Клінічний метод: Praesox-Gefuhl - відчуття шизофренії Г. Рюмке; критерій зрозумілості К. Ясперса; розумне співчуття Е. Блейлера. Мистецький підхід: зображення меланхолії в образотворчому мистецтві (Альбрехт Дюрер; Лукас Кранах; Матіас Герунг; Річард Дадд і Едвард Мунк).	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 4. Базові поняття психологічної герменевтики.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Сприйняття. Інтерпретація. Розуміння.	семінар	Поточний;	2

Мова – середовище герменевтичного досвіду. Картина світу. Інтуїція. Особистісний резонанс, що виникає в умовах міжлюдської комунікації. Досвід. Герменевтичне коло.		презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	
Тема 5. Текст як об'єкт психологічної герменевтики	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Поняття тексту як семіотичного об'єкту. Типологія текстів. Соціальна, історична, культурна, етнічна і психологічна детермінація тексту. Особистість автора як чинник інтерпретації. Горизонтальний та вертикальний контекст. Відкриті і закриті тексти. Аксіальні та ретіальні тексти.	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 6. Автор та інтерпретатор	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Принцип конгеніальності Ф. Шляйермахера. Контекстуальність. Ідеальний читач У. Еко. Проекція тексту на читача. Соціально-демографічні, освітні, цивілізаційні, психічні чинники сприйняття актора. Автобіографічне самодослідження автора.	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 7. Процес інтерпретації	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Принципи тлумачення: 1. семіотичний об'єкт необхідно вивчати не в ізоляції, а в сукупності, цілісної структурі даного об'єкта; 2. . при тлумаченні важливо скласти якомога повніше уявлення про особистість досліджуваного; 3. значну роль в інтерпретації грає реконструкція ситуації та середовища, у яке був включений об'єкт; 4. граматичний та філологічний аналіз мовлення досліджуваного (жаргонізми, діалектизми та ін.); 5. тлумаченню має передувати критичне вивчення історії об'єкту; 6. тлумачення залишається неповним без співпереживання об'єкту; 7. інтепретації може сприяти порівняльний метод, тобто. зіставлення з іншими аналогічними	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2

прикладами; 8. тлумач має встановити, який зміст написано або сказане мало, передусім, для самого автора та його середовища.			
Тема 8. Психіатрична інтерпретація.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Ознаки першого порядку – симптоми. Ознаки другого порядку – синдроми. Ознаки третього порядку – нозологічні одиниці. Міжнародна статистична класифікація хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям 11-го перегляду. Особливість інтерпретації психічних розладів. Роль в психіатричній інтерпретації несуперечності між даними історії, герменевтики та фактичними спостереженнями. Аналіз відображення переживань пацієнта у його поведінці. Позитивні і негативні симптоми психічних розладів.	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 9. Нейропсихологічна інтерпретація	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Зв'язок інтерпретації з трьома функціональними блоками мозку: 1. блок регуляції тону та активності, рівня сну та неспання (ретикулярна формація, лімбічна система, медіобазальні відділи лобової та скроневої кори); 2. блок прийому інформації (аналізаторні системи); 3. блок регуляції, контролю та програмування психічної діяльності (моторні, премоторні, префронтальні відділи кори лобових часток). Класифікація нейропсихологічних синдромів.	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 10. Психоаналітична інтерпретація.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
Ознака не як дезадаптація, а як особлива нормативну форму адаптації. Знак або симптом, як результат одного з механізмів захисту, який спрацьовує внаслідок затримки розвитку на стадіях психосексуальності, психічного онтогенезу або внаслідок регресу до певних стадій. Роль психічного онтогенезу та особливостей	семінар	Поточний; презентація доповідей; опитування; виконання письмових завдань	2

інтерперсональних відносин в інтерпретації. Несвідомий підтекст симптому або ознаки. Матеріал психоаналітичної інтерпретації (симптоми, фантазії, сновидіння, помилки, застереження, читки, системи комунікацій пацієнта та оточуючих). Зміст матеріалу (приховані бажання). Перенесення (трансфер і контртрансфер), опір, катартичні феномени.			
---	--	--	--

4. Організація самостійної роботи

4.1. Підготовка до семінарських занять. Завдання з навчальної дисципліни «Основи психологічної герменевтики» розробляються викладачем і передбачають тематичний перелік теоретичних та практичних завдань до кожного заняття, перевірку мультимедійних презентацій матеріалу доповідей, використання методичного матеріалу до дослідження типів і аспектів релігійної свідомості.

4.2. Матеріали для самоконтролю та самостійної підготовки.

Самостійна робота студентів передбачає оволодіння студентом навчальним матеріалом передбаченим тематичним планом дисципліни, самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, а також передбачає підготовку до усіх видів контролю. Навчальний матеріал дисципліни передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи вноситься в перелік питань підсумкового контролю який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять. Теми доповідей для самостійної роботи:

1. Провідні представники у галузі герменевтики та їх внесок у становлення сучасної герменевтики як науки.
2. Основні течії та напрямки герменевтики.
3. Основна тематика та проблематика герменевтики.
4. Категоріальний апарат герменевтики.
5. Методологічна специфіка класичної та психологічної герменевтики.
6. Сучасна герменевтична література.
7. Герменевтичні методики.
8. Герменевтичних аналіз психологічних текстів.
9. Психологічна інтерпретація текстів різноманітної жанрової та тематичної специфіки.
10. Основні твори провідних теоретиків герменевтичної традиції.
11. Мовна особистість автора тексту.
12. Психологічні ознаки історичної епохи (Ренесанс).
13. Цитація та алюзія.

14. Ознаки української ментальності в повісті «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького.
15. Герменевтичний аналіз меланхолії і манії (на основі творів світового образотворчого мистецтва і літератури).
16. Характеристика герменевтичного методу в нарисі «Леонардо да Вінчі — Спогад дитинства» Зігмунда Фрейда.
17. Особливості герменевтичного підходу в творі «Стріндберг і Ван Гог» Карла Ясперса.
18. Daseinsanalyse Людвіга Бінсвангера.

4.3. Індивідуальні завдання. Індивідуальні завдання з дисципліни: реферати, доповіді, есе та інші види, сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань. Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Основи психологічної герменевтики» виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни. При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

5. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем. У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

6. Політика дисципліни.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання завдань відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої

дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн/змішаній формах за погодженням із керівником курсу.

7. Система оцінювання та вимоги.

Здобувач допускається до складання заліку з дисципліни, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та програмою навчальної дисципліни.

Залік - це форма підсумкового (семестрового) контролю, яка передбачає оцінювання засвоєння здобувачами навчального матеріалу на підставі поточного контролю результатів виконання ним певних видів робіт (на практичних, семінарських і лабораторних, індивідуальних заняттях), так і результатів виконання самостійних завдань.

Засвоєння матеріалу оцінюється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи здобувачів) проводити за критеріями:

- 0% завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру,
- 60% завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	кількість одиниць	максимальна кількість балів	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	6	10	60	Залік
Виконання завдань для самостійної роботи	8	5	40	
Разом			100	
Розрахунок балу за залік :60+40 = 100				

Значення оцінки

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	«зараховано»	Відмінно-відмінний рівень знань (умінь) В межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками

B	80-89		Дуже добре -рівень знань достатньо високий (умінь) В межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74		Задовільно -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68		Достатньо мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	«не зараховано»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота вивченням курсу з повторним

8. Рекомендовані джерела інформації:

<i>Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)</i>	
Основна література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Богачов А. Л. Філософська герменевтика. Навчальний посібник. К.: «Курс», 2006. 2. Гадамер Г. -Г. Герменевтика і поетика: Вибрані твори. К.: Юніверс, 2001. 3. Ванда Н. В. Можливості та обмеження застосування герменевтичного методу у психології // Проблеми сучасної психології. Вип. 20, 2013. 4. Медвідь Є. С. Основи глибинної психології. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 5. Дарієнко Д. П. Феноменологічний метод і філософія психіатрії: історія та перспективи взаємодії // Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. Т. 9-10, 2022. 6. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії: навч. посібник. Дрогобич: Посвіт, 2015. 7. Менжулін В. До історії взаємовідносин філософії та психіатрії: постструктуралізм Сільвано Ариеті // Філософська думка, № 2, 2005. 8. Берн Е. Вступ до психіатрії та психоаналізу. Просто про складне. К.: КСД, 2023. 	
Інформаційні ресурси в мережі Інтернет	
<ol style="list-style-type: none"> 1. http://psyfactor.org/lybr10htm 2. http://psylist.net/index.html 3. http://psylib.org.ua/books/alfav.htm 	

4. <http://usp.lviv.ua/?lang=ua&modul=doc&id=etkod>

5. <http://www.lvduvs.edu.ua/>

6. <http://www.positum.org.ua>